

REUTERS/Eduardo Munoz - Courtesy of Alertnet.org

Haití: Quan la terra tremola

La Terra tremola sense parar, ja que les plaques que constitueixen la seva escorça estan en continu moviment. Així ha estat sempre i així serà.

A vegades aquests tremolors són més forts i provoquen catàstrofes humanes i ambientals, però afecta tota la humanitat per igual? Per què quasi sempre els que més pateixen les seves conseqüències són els més pobres? És qüestió de mala sort?

Fem una breu anàlisi i potser trobem respostes a aquests interrogants.

1. Com es produeix un terratrèmol?
2. Una mica de Geologia
3. Què sabem realment d'Haití?
4. Més enllà de l'emergència
5. Un món globalitzat que vol ajudar
 - 5.1. Imagina si...
 - 5.2. Què podem fer per a construir un nou Haití?

1. Com es produeix un terratrèmol?

Si visiteu aquesta web, veureu com es produeix un terratrèmol:

http://www.elpais.com/graficos/sociedad/produce/terremoto/elgrasoc/20030122elpepusoc_2/Ges/

Repassem el significat de diversos conceptes científics que aniran apareixent:

HIPOCENTRE per a diferenciar-ho de l' **EPICENTRE**

INTENSITAT per a no confondre amb **MAGNITUD**

ESCALA RITCHER i també **ESCALA MERCALLI**

Recomanem la web: <http://www.angelfire.com/co2/elbows2>

Així, doncs hi ha zones del planeta amb major **RISC** de patir aquestes sacsejades que ondulen la superfície de la Terra com si fos la superfície del mar, amb longituds de 6 a 9 metres i alçades de 30 centímetres.

Però el lloc per si mateix no explica que siguin quasi sempre els més pobres els que pateixen en major grau les conseqüències dels terratrèmols.

Més informació:

Els terratrèmols, també anomenats tremolors, poden ser tremendament destructius; és difícil imaginar que se'n produeixen milers cada dia a tot el món, generalment en forma de petits tremolors.

Un 80 per cent dels terratrèmols de tot el planeta es produeixen al llarg de la costa de l'oceà Pacífic, anomenat l'"Anell de Foc" a causa de la preponderància de l'activitat volcànica que hi ha. La majoria dels terratrèmols succeeixen en zones de falles, on les plaques tectòniques -les plaques de roca gegant que formen la capa superior de la Terra- xoquen o llisquen unes contra altres. Aquests efectes solen ser graduals i imperceptibles en la superfície; no obstant això, un immens estrés pot acumular-se entre plaques. Quan aquesta tensió s'allibera ràpidament, envia vibracions massives, anomenades ones sísmiques, sovint a centenars de quilòmetres a través de la roca i fins a la superfície. Altres terratrèmols poden succeir molt lluny de les zones de falles quan les plaques s'estiren o comprimeixen.

Els científics assignen una qualificació als terratrèmols de magnitud sobre la base de la força i la duració de les ones sísmiques. Un terratrèmol de 3 a 5 es considera de menor importància o de la llum, un de 5 a 7 és de moderada a fort, un de 7 a 8 és major, i un de 8 o més, és gran.

Com a mitjana, un terratrèmol de magnitud 8 es produeix en algun lloc cada any, produint prop de 10.000 morts. La caiguda d'edificis n'és la principal causa, però la destrucció es veu sovint agreujada per esllavissades de fang, incendis, inundacions o tsunamis. Tremolors més petits, que generalment es produeixen en els dies següents a un gran terratrèmol, poden complicar els esforços de rescat i causar més mort i destrucció.

Font: National Geographic

<http://environment.nationalgeographic.com/environment/natural-disasters/earthquake-profile.html>

2. Una mica de Geologia

Localitzeu en el mapa de la següent pàgina els llocs on es concentren el nombre més gran d'erupcions i terratrèmols. Veureu que aquests llocs coincideixen amb els contorns de les plaques tectòniques.

Marqueu amb punts d'un color els terratrèmols.

Marqueu amb punts d'un altre color els volcans.

Traceu amb línies les zones on coincideixen les plaques tectòniques

Hi ha coincidències? Per què?

3. Què sabem realment d'Haití?

Llegiu amb atenció aquestes dues notícies aparegudes a la premsa d'aquests últims dies.

Haití es pot considerar el país més pobre de tota Amèrica. Els indicadors socials i econòmics col·loquen a Haití en llocs descendents darrere d'altres països en vies en desenvolupament de baixos ingressos (particularment en l'hemisferi) des dels anys 80. Haití està en la posició 150 de 177 països en l'Índex de Desenvolupament Humà de l'ONU.

Aproximadament un 70% de la població viu en la pobresa. Prop del 70% dels haitians depèn de l'agricultura de subsistència a petita escala i hi dedica gairebé les dues terceres parts de la població econòmicament activa. El país ha tingut molt pocs llocs nous de treball des que el president René Préval va prendre possessió al febrer del 2006, encara que l'economia informal està en creixement.

La pobresa resulta extrema en gran part de la població, tant que els seus ingressos no els aconsegueix per adquirir una mica d'arròs o altres aliments bàsics, la qual cosa ocasiona seqüeles de desnutrició i altres mals físics.

Tres quartes parts del territori haitià estan constituïdes per sòls muntanyosos, i les planes estan formades per terres desforestades i actualment estèrils. La causa principal de l'empobriment del territori és l'explotació forestal excessiva per a una població degut a l'augment de la demanda de llenya i fusta, la qual cosa ha provocat l'erosió del sòl i una tremenda escassetat d'aigua potable.

Un factor extra que podria fer que l'economia no millori és la falta d'empenta per part dels professionals, perquè es creu que un 80% dels haitians amb nivells educatius elevats han emigrat a la cerca d'altres alternatives promovent la fuga de cervells. També és important assenyalar la forta emigració il·legal cap a la República Dominicana a través de la frontera. Encara que el seu caràcter informal no permet un càlcul precís, la població immigrant haitiana en la nació veïna s'estima en més d'un milió de persones.

Font: Wikipedia

<http://es.wikipedia.org/wiki/Hait%C3%AD>

La pobreza agreuja les catàstrofes naturals

Els sismes i altres catàstrofes naturals no són selectius ni discriminatoris. Es presenten sense previ avís i aleatòriament. Les seves conseqüències, en canvi, són clarament molt més dramàtiques allà on la pobresa ja és causa de moltes desgràcies. El sisme a Haití és una altra demostració d'aquesta relació lògica, que no acceptable. Haití és el país més pobre de tota Amèrica Llatina i reuneix moltes de les característiques que condueixen a tants danys humans i materials. Xifres que no podrem conèixer amb exactitud perquè la reducció de les funcions de l'Estat, i aquesta seria la primera característica, porta a què aquest ni pugui anticipar-se i que difícilment pugui respondre.

La imposició del model neoliberal amb les seves polítiques d'ajust estructural i el lliure comerç, facilitant, per exemple, l'entrada massiva d'aliments importats, va arruïnar i desestructurar un país que mai va poder recuperar-se del seu passat colonitzat. I el camp haitià, és a dir, la majoria de la població, va passar i passa per greus dificultats per a viure en el medi rural. L'èxode de milers de persones cap a les grans ciutats i el seu apilonament en ciutats que no estan preparades per a multiplicar per deu els seus habitants, com a Port-au-Prince, les situa en la vulnerabilitat.

Un últim factor repetit en aquestes catàstrofes són els danys produïts pels despreniments de terres originats per la forta desforestació que pateixen els boscos i selves dels països del Sud. Les causes també les coneixem: la pobresa i falta de fonts energètiques porta a una tala indiscriminada de boscos, que se suma a la produïda per a ampliar els monocultius d'exportació (canya de sucre, en el cas d'Haití, ara revalorada per al seu ús com a agrocombustible).

La lluita contra aquestes característiques que porten a la pobresa, i contra els seus responsables, és el millor programa per a prevenir catàstrofes.

Font: GUSTAVO DUCH GUILLOT, 14/01/2010 06:55

<http://www.publico.es/internacional/285448/pobreza/agrava/catastrofes/naturales>

Per què l'autor afirma que el millor programa per a prevenir catàstrofes és lluitar contra les causes que generen la pobresa?

4. Més enllà de l'emergència

Observeu els còmics següents:

Publicat a El País el 16/01/10

Publicat a El País el 19/01/10

Què ens vol donar a entendre El Roto?

Arran de la situació de denúncia que fa El Roto, què us suggereix el text següent?

Les imatges ens estimulen a reaccionar i les noves tecnologies fan molt fàcil ajudar. Per Twitter circula el missatge “Escriu HAITÍ i marca 90999 en el teu mòbil per a donar 10 dòlars a la Creu Roja”. En poques hores, un milió de persones als EUA van enviar aquest text, aportant així 10 milions de dòlars que van ser carregats als seus comptes telefònics i transferits a la Creu Roja. Aquesta organització informa que els fons que està rebent per a Haití superen els d'altres catàstrofes. Les aportacions de governs, institucions internacionals i empreses també han estat instantànies i massives. Diners, medicaments, aliments, maquinària i personal especialitzat no faltaran. El que faltará és la capacitat per a usar-los eficaçment. Desgraciadament, l'experiència demostra que també decaurà la voluntat de la comunitat internacional per mantenir el suport a Haití una vegada que els morts estiguin enterrats, els orfes desapareguin de les pantalles de televisió i els periodistes hagin marxat a cobrir noves tragèdies.

Font: “Cinc consideracions” Moisés Naim. El País. 17/01/10

5. Un món globalitzat que vol ajudar

5.1. Imagina si...

Aquesta informació que llegireu no és una pel·lícula, és una realitat molt dura que gairebé ningú de nosaltres no ha viscut. Però, si estiguéssim allà, què faríem?

Segons fonts de l'Oficina de Coordinació d'Assumptes Humanitaris de Nacions Unides (OCHA), la província més afectada pels terratrèmols és l'Oest, principalment les ciutats de Port-au-Prince, Carrefour i Jacmel, amb una població de 2,2 milions d'habitants. El nombre de morts oscil·la entre 50.000 segons fonts de l'OMS/PAHO, i 70.000 segons fonts oficials. S'estima que la població afectada és de més de 3.725.000 persones, segons dades d'USAID's Famine Early System Network.

Moltes persones estan sortint de la zona afectada cap a altres zones del país o cap a República Dominicana. Segons l'OIM unes 190.000 persones es troben en albergs temporals (parcs, camps de futbol, etc.).

La majoria dels hospitals públics i privats que continuen en peu estan saturats i no admeten més pacients. L'atenció de ferits es fa de manera informal entre veïns, familiars i petits grups de voluntaris de la Creu Roja Haitiana. Segons l'OMS/PAHO almenys 8 hospitals i centres de salut han estat destruïts. Els hospitals

pateixen també una manca de subministrament d'aigua. Autoritats locals informen que moltes estacions de bombament no estan funcionant i que la xarxa de distribució d'aigua ha estat danyada.

En els primers dies després d'un desastre, les prioritats sanitàries inclouen el tractament de ferides traumàtiques causades per l'enfonsament d'edificis o de supervivents atrapats sota les runes i la prevenció d'infeccions d'aquestes ferides. Les ferides més comuns que causen els terratrèmols són tallades, contusions i fractures simples. Però també sol haver-hi un nombre important de fractures múltiples o ferides internes a causa del anomenat síndrome d'aixafada, que requereixen cirurgia,

transfusió i altres tractaments intensius.

I en els pròxims dies, el major desafiament serà el control de malalties transmissibles causades per la falta d'abastiment d'aigua potable i sanejament. A més, el dany al sistema de salut significa que el tractament que rebien persones amb VIH/SIDA, diabetis o càncer, s'ha vist interromput.

L'activitat comercial no s'ha recuperat, bancs i supermercats continuen tancats. Els preus estan augmentant i molts productes s'han de portar de República Dominicana. L'electricitat ha estat interrompuda per a prevenir electrocucions i incendis; la telefonia mòbil local ja funciona i les ràdios locals també.

Font: informe Creu Roja

Ara imaginarem que el nostre poble o ciutat pateix una situació semblant. Heu format un comitè de solidaritat, com els haitians i haitianes estan fent, i estudiareu la vostra situació i decidireu entre tots i totes quines accions posareu en marxa des de les més urgents i immediates, fins a les de més difícil resolució i com us organitzareu.

Poseu-vos d'acord en el que fareu; entre vosaltres hi ha nens, nenes i persones ancianes, i la distància més curta a una altra ciutat és de 400 Km.

Avaluació dels danys	
Accions més immediates	
Com us organitzareu	
Accions no tan urgents però importants	
Com us coordinareu amb el que queda de l'Administració	
Com voleu reconstruir el vostre futur	

5.2. Què podem fer per a construir un nou Haití?

En paraules de Nick Dearden, director de la Campanya per a la cancel·lació del deute, Jubilee Debt:

"L'extrema pobresa d'Haití ha estat construïda sobre segles d'injustícia perpetrats contra el país pel món ric. És hora que la nostra part del món pagui el seu deute amb Haití. Això implica la cancel·lació total de tots els deutes d'Haití i una gran concessió de fons. És completament inadequat que institucions internacionals com l'FMI, el grau de responsabilitat del qual sobre el deficient estat de la situació econòmica actual a Haití és prou elevat, facin nous préstecs lligats a més condicions perjudicials.

Publicat a El Periódico el 16/01/10

La JDC assenyala que un préstec no sols és una solució errònia per a Haití, sinó també que els préstecs de l'FMI van lligats a condicions. Entre les condicions actuals figuren: pujada dels preus de l'electricitat, denegació d'augmentos salarials per als empleats del sector públic –exceptuant a aquells amb salari mínim– i manteniment de la inflació al nivell més baix possible. Aquesta organització argumenta que Haití encara està patint les conseqüències de les condicions que es van aplicar a la seva economia en el passat.

Al 1995, Haití va ser pressionat per l'FMI per a que reduís els aranzels a les importacions d'arròs d'un 35% al 3%. Com a conseqüència, entre 1994 i 2003 les importacions van augmentar més d'un 150%; i el 95% d'aquestes importacions procedeixen dels Estats Units.

Si no es cancel·la el deute a Haití, quines conseqüències de futur tindrà per a la població haitiana?

Penseu entre tots i totes quines accions podem fer des del centre, el barri, la nostra ciutat per a recolzar la reconstrucció d'Haití tant des de l'immediat i urgent com a llarg termini.

Si voleu més informació sobre les diferents accions que s'estan duent a terme, podeu consultar les següents webs:

<http://www.quiendebeaquien.org>

<http://www.avaaz.org/es>

<http://www.msf.es>

<http://www.cruzroja.es>

<http://www.intermonoxfam.org>